

Regio Deal Zuidwest-Friesland

Partijen:

1. De Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, M.C.G. Keijzer, hierna te noemen: VRO;
2. De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, J.J.M. Uitermark, hierna te noemen: BZK;
3. De Minister van Economische Zaken, D.S. Beljaarts, hierna te noemen: EZ;
4. De Staatssecretaris voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport, V.P.G. Karremans, hierna te noemen: VWS;
5. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, C.A. Jansen, hierna te noemen: IenW.

Partijen genoemd onder 1 tot en met 5, ieder handelend als bestuursorgaan en als vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, hierna samen te noemen: het Rijk;

6. Gedeputeerde staten van de provincie Fryslân, namens deze: de heer R.F. Douwstra (gedeputeerde), hierna te noemen: Provincie Fryslân;
7. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente De Fryske Marren, namens deze: de heer R. van Iddekinge (wethouder), hierna te noemen: Gemeente De Fryske Marren;
8. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Súdwest-Fryslân, namens deze: de heer B. Dam (wethouder), hierna te noemen: Gemeente Súdwest-Fryslân;
9. Dagelijks Bestuur van Wetterskip Fryslân, namens deze: de heer C.P. van Burgsteden (Lid van het Dagelijks Bestuur), hierna te noemen: Wetterskip Fryslân.

Partijen genoemd onder 6 tot en met 9 ieder handelend in hun hoedanigheid van bestuursorgaan hierna samen te noemen: Regio;

Alle Partijen hierna allen tezamen te noemen: Partijen.

Begripsbepaling

In dit convenant wordt verstaan onder:

- *Regio Deal*: convenant dat door de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, eventueel een andere minister/staatssecretaris en één of meer regionale Partijen is gesloten om de kwaliteit van leven, wonen en werken van inwoners en ondernemers in een Regio te verbeteren;
- *Regio Envelop*: het bedrag van € 900 miljoen dat het kabinet Rutte IV beschikbaar heeft gesteld om in de periode van 2022 - 2025 nieuwe Regio Deals af te sluiten;
- *Regiokassier*: publieke regionale Partij, zijnde een provincie, gemeente of openbaar lichaam als bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen of een van de openbare lichamen Bonaire Sint-Eustatius of Saba, die ten behoeve van de uitvoering van de Regio Deal de taak van kassier vervult of zal vervullen;
- *Regionale private financiering*: voor de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal beschikbaar gestelde financiële bijdragen of bijdragen in natura van een private regionale Partij;
- *Regionale publieke financiering*: voor de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal beschikbaar gestelde financiële bijdragen of bijdragen in natura van een publieke regionale Partij, niet zijnde een specifieke uitkering, opdracht of subsidie van het Rijk;
- *Specifieke uitkering ten behoeve van de uitvoeringsactiviteiten Regio Deals*: betreft de specifieke uitkering waarin de juridische- en financiële kaders en verplichtingen voor het toekennen van de rijksmiddelen uit de Regio Envelop aan een regiokassier door het Rijk staan;
- *Partner*: organisatie die door Partijen bij de Regio Deal betrokken wordt, maar de Deal niet aangaat en waarvoor geen specifieke actie in de Regio Deal kan staan;
- *Mienskip*: de Friese gemeenschap in de dorpen en wijken. De verbondenheid en samenwerking tussen de mensen: men staat voor elkaar klaar en werkt samen aan een betere toekomst.

- *Samenredzaamheid*: mensen ondersteunen en helpen elkaar, waardoor mensen zich beter kunnen redden in het dagelijks leven.

Algemene overwegingen

1. Rijk en Regio werken samen in Regio Deals aan complexe, regionale opgaven gericht op het vergroten van de kwaliteit van leven, wonen en werken in de regio ('brede welvaart').
2. Regio Deals beogen de samenwerking tussen overheden, onderwijs, bedrijven, maatschappelijke organisaties en inwoners in de Regio en tussen Rijk en Regio te versterken.
3. Voor de Regio Deals zijn middelen beschikbaar uit de Regio Envelop, waarbij vanuit het partnerschap vertrekpunt is dat de Rijksbijdrage gepaard gaat met minimaal eenzelfde bijdrage aan regionale (publieke en/of private) financiering.
4. De Regio Deals onderscheiden zich door haar integrale en gezamenlijke programmatische aanpak met lerend en adaptief karakter en met financiering van zowel Rijk als Regio van reguliere beleidsinstrumenten.
5. De Regio Deals zijn bedoeld als een tijdelijke impuls voor regionale ontwikkeling met een duurzaam effect, waarbij geleerde lessen en structurele exploitatiekosten van lange termijn investeringen worden geborgd.
6. De middelen uit de Regio Envelop voor de Regio Deals vijfde tranche worden door VRO beschikbaar gesteld als specifieke uitkering op grond van het Besluit specifieke uitkering Regio Deals vierde, vijfde en zesde tranche.

Specifieke overwegingen

Kenmerk regio

Zuidwest-Friesland is een uitgestrekte plattelandsregio aan het IJsselmeer, met 140.000 inwoners. Zij wonen in de meer dan 140 kernen in het landelijk gebied of in de stedelijke zone van Bolsward, Sneek, Joure en Lemmer langs de A6 en A7. Van oudsher is er een krachtige verbondenheid in de samenleving: de Mienskip. De Regio heeft een uniek waterlandschap met de vele Friese meren, natuurlijke waterlopen, vaarten en kanalen. Binnen de regionale economie zijn de scheepsbouw, landbouw, agrofood en waterrecreatie beeldbepalende en belangrijke sectoren waar veel kansen liggen.

Opgave 1: Mienskip

De hechte samenleving/Mienskip is een belangrijke kracht van de Regio: mensen helpen elkaar. De Mienskip zorgt voor samenredzaamheid en vormt een vangnet bij nieuwe uitdagingen, bijvoorbeeld als voorzieningen minder goed bereikbaar zijn. De Mienskip is een belangrijk fundament en deze staat behoorlijk onder druk, onder meer door de sterke vergrijzing en door individualisering.

Opgave 2: voorzieningen

De nabijheid en bereikbaarheid van de voorzieningen (ontmoeten, onderwijs en zorg) staat onder druk. Door de sterk toenemende zorgvraag en grote afstanden is het bijna onmogelijk om alle inwoners in de toekomst passende zorg te bieden. Toenemende vervoersongelijkheid heeft grote invloed op het welzijn van inwoners. Goed onderwijs staat onder druk, omdat er te weinig leraren, schoolleiders en onderwijspersoneel in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs zijn.

Opgave 3: leefomgeving

Er komen grote uitdagingen op de Regio af: woningbouw, wateropgave, energie en de agrarische transitie. Het bijzondere, waterrijke landschap is hierin kwetsbaar. De opgave is om de lokale kwaliteit van de leefomgeving en het specifieke DNA van de Regio te behouden in deze strijd om de ruimte.

Opgave 4: economie

De regionale arbeidsmarkt knelt nu al binnen vele sectoren en wordt steeds krappere. De sterke vergrijzing speelt hierin een grote rol. Voor de vele midden- en kleine bedrijven is innovatie en verduurzaming noodzakelijk, maar ook een grote uitdaging.

Nationale doelstellingen

EZ en IenW onderschrijven de doelen en de aanpak van de Regio Deal die passen bij de nationale doelstellingen op hun beleidsterreinen en zullen als Partij concreet bijdragen aan bepaalde onderdelen van deze Regio Deal. Deze bijdrage(n) en de daarbij behorende inzet worden bij de betreffende onderdelen van de Regio Deal expliciet weergegeven.

Regionale samenwerking

Er is reeds jarenlang sprake van een sterke samenwerking tussen de regionale overheden onder de vlag van de Gebiedsagenda Súdwesthoeke/Zuidwest- Friesland. Op deze stevige basis wordt verder gebouwd binnen deze Regio Deal. Daarnaast wordt hierbij een breed veld aan partners uit de Regio aangehaakt op het gebied van allerlei terreinen: zorg- en welzijn, onderwijs, wonen, energie, bedrijfsleven, natuur- en landschap, mobiliteit, recreatie en innovatie.

Komen het volgende overeen:

1. Doelen, aanpak en resultaten Regio Deal Zuidwest-Friesland

Artikel 1 – Doelen

Partijen hebben tot doel om

1. De kracht van de Mienskip, het fundament van de samenleving, te behouden en waar mogelijk te versterken. Hiermee de samenredzaamheid te vergroten en een vangnet voor de leefbaarheid in stand te houden;
2. Essentiële voorzieningen als zorg, onderwijs en ontmoeten bereikbaar te houden voor alle inwoners van deze uitgestrekte plattelandsregio, door een slimme spreiding van basisvoorzieningen en een integraal vraaggestuurd mobiliteitsnetwerk;
3. De prachtige en unieke leefomgeving van de Regio te behouden en als kans in te zetten bij het realiseren van de grote opgaven. Het gaat hierbij onder andere om de energietransitie, agrarische transitie, de wateropgave en het woningbouwprogramma;
4. Samen te werken aan een toekomstbestendig en duurzaam bedrijfsleven (midden- en kleinbedrijf, mkb) en aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt waar vraag en aanbod goed op elkaar aansluiten;
5. De bestaande regionale samenwerking te versterken en te verrijken met een vernieuwende aanpak. Samen met de Mienskip toe te werken naar bovenstaande doelen voor de toekomst.

Artikel 2 – Aanpak

Centrale aanpak

- Centraal in de aanpak binnen alle programmalijnen staat dat vanuit de Mienskip wordt gewerkt: de hechte samenleving in gebieden, kernen en wijken. Verkend wordt hoe steeds meer de stap kan worden gezet van een traditionele overheidsgestuurde aanpak naar een samenwerking op basis van gelijkwaardigheid. Zo komt de Regio samen met de inwoners van de meer dan 140 kernen die de Regio rijk is tot oplossingen voor de regionale en lokale opgaven;
- Binnen programmalijn Mienskip wordt hierin geëxperimenteerd en geleerd; de successen worden ingezet binnen alle programmalijnen;
- Er wordt gewerkt met een lerende aanpak waarbij regelmatig wordt geëvalueerd en bijgestuurd waar nodig. Hiermee blijft er voldoende ruimte voor ideeën en initiatieven vanuit de Mienskip;
- Er zitten veel crossovers tussen de programmalijnen. Waar nodig worden verbindingen gelegd.

Bijdrage ministeries

- EZ zet zich in om de beoogde resultaten van deze Regio Deal te bereiken voor zover dit aansluit bij haar beleid. Dit kan onder andere inhoudelijke ondersteuning betreffen zoals kennisuitwisseling over relevante beleidsinitiatieven, programma's en -instrumenten.
- VWS ziet erop toe dat de inhoud van dit convenant aansluit bij het taak- en doelterrein van VWS. Daarnaast legt VWS waar nodig verbinding met relevante landelijke zorgakkoorden en programma's.

- IenW wil bijdragen aan de verkenning naar publiek vervoer in programmalijn 2, o.a. door in gesprek te gaan met de regionale partijen over de data van het gebruik van OV en de data van het gebruik van doelgroepenvervoer. Voor zover mogelijk wordt met publiek vervoer aangesloten bij het IenW programma publiek vervoer en het programma zoals dat daar wordt ontwikkeld.

1. Programmalijn 1: Mienskip

Participatie en samenredzaamheid

- De Regio faciliteert ontmoeting tussen inwoners als basis voor samenredzaamheid. Samen met inwoners wordt bedacht wat er nodig is voor de leefbaarheid in hun kern of wijk. Wat kunnen ze zelf en samen, welke professionele ondersteuning hebben ze nodig? Nieuwe vormen van samenredzaamheid worden ondersteund, waaronder ideeën vanuit de Mienskip zelf. De Regio ondersteunt bij het omzetten van inwonersinitiatieven naar acties.
- Er wordt verkend hoe op basis van gelijkwaardigheid samen met de Mienskip tot oplossingen voor opgaven kan worden gekomen. Er wordt geëxperimenteerd met nieuwe, creatieve vormen van participatie. Verkend wordt hoe kunst, cultuur en taal hierbij kunnen worden ingezet. Succesvolle initiatieven kunnen, indien nodig, verder worden gefaciliteerd.
- De Regio gaat in gesprek met specifieke doelgroepen over hun behoeften en hun bijdrage in de samenleving, op een manier die bij hen past. Daarbij wordt, afhankelijk van de vraagstukken, gedacht aan jongeren, ouderen en mensen in een kwetsbare positie.
- Met verenigingen wordt nagedacht na over een toekomstbestendige organisatiestructuur, waarbij mensen laagdrempeliger een bijdrage kunnen leveren als vrijwilliger. Hierbij is er aandacht voor inclusie (iedereen mag meedoen).
- Er wordt gewerkt aan het toekomstbestendig maken van ontmoetingsgebouwen, door zowel te werken aan de sociale structuur die de basis vormt voor gebruik, als te investeren in (verduurzaming van) de gebouwen zelf.
- Er wordt toegewerkt naar een goede samenwerkingsstructuur rondom participatie en samenredzaamheid met de sociale partners en andere relevante partijen. Hierbij wordt voortgebouwd op de bestaande aanpakken binnen de beide gemeenten.

2. Programmalijn 2: Voorzieningen

Zorg bereikbaar

- Er wordt gewerkt aan een slimme spreiding van basisvoorzieningen in de hele Regio. Hierbij ligt de eerste focus op voorzieningen voor ontmoeten en zorg, omdat hierbij de urgentie het grootst is.
- De Regio werkt aan de transitie van zorg naar gezondheid, vanuit het concept van positieve gezondheid en gezond ouder worden, in aansluiting op het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). In een samenwerking tussen verschillende partijen op het snijvlak van de welzijn- en de zorgorganisaties wordt gekeken hoe de zorg- en ondersteuning anders kunnen worden georganiseerd, zodat de zorg- en ondersteuning beschikbaar blijft. Er wordt geëxperimenteerd met innovatieve zorgconcepten.
- Samenredzaamheid is hierin een belangrijke pijler; er ligt dan ook een sterke link met programmalijn Mienskip. Er wordt ingezet op preventie en normalisatie. Ook hier zit een verbinding met GALA. Er wordt verbinding gelegd met cultuur en sport. De Regio sluit aan bij de leefwereld van de inwoners, nodigt hen uit om aan de slag te gaan met dat wat voor hen het meest urgent is. Waarbij het eigenaarschap bij de inwoners blijft en zij zelf een actieve rol vervullen, zowel individueel als met de Mienskip.
- De mogelijkheden voor het anders inrichten van de (ouderen)zorg worden verkend, waardoor iedere inwoner de mogelijkheid heeft om binnen zijn eigen woonomgeving de gehele wooncarrière te doorlopen. Laagcomplex zorg blijft dichtbij.
- Ook wordt ingezet op digitalisering van zorg en inwoners worden geholpen om digitaal vaardiger te worden.

Toekomstbestendig voortgezet onderwijs

- De samenwerking tussen voortgezet onderwijsorganisaties RSG en CVO wordt versterkt, zodat er een breder onderwijsaanbod in de gehele Regio ontstaat.
- Onderdeel hiervan is het verkennen van de realisatie van een brede onderwijscampus op meerdere locaties: Sneek, Balk en Koudum. Virtuele klaslokalen worden ingezet om lerarentekorten het hoofd te bieden. Het is dan mogelijk om in het ene lokaal met een docent te werken en in het andere lokaal (of lokalen) met een onderwijsassistent.
- Voortgezet onderwijs wordt waar mogelijk gecombineerd met sport, cultuur en welzijn. Dit aanbod van sport, cultuur en welzijn wordt waar mogelijk ook toegankelijk voor andere inwoners.
- In het vernieuwende onderwijsconcept voor het voortgezet onderwijs wordt meer verbinding gelegd met het bedrijfsleven; de ambitie is om de bestaande netwerken verder te benutten door de bedrijven letterlijk in de school binnen te halen en andersom.
- Vanuit de programmalijs Economie worden de mbo-scholen betrokken
- De Regio werkt aan brede welvaart door in te zetten op een zgn. Mienskipsskoalle¹ waarbij ouders en anderen die deel uitmaken van het volledige systeem rondom het kind intensief betrokken worden.

Mobiliteitsmogelijkheden inwoners vergroten

- Met een netwerkanalyse brengt de Regio de mobiliteitsbehoefte, het aanbod, de hoofdstromen, overstapplekken en het fijnmazige netwerk in kaart. Hierbij wordt gebruik gemaakt van onder meer data over OV-gebruik en doelgroepenvervoer.
- De Regio gaat met inwoners in gesprek over hun mobiliteitsbehoefte en wat de Mienskip hierin zelf kan doen. Kansrijke initiatieven vanuit de Mienskip worden gefaciliteerd.
- De mogelijkheden voor het stapelen van middelen vanuit bestaande losse vervoerskolommen (vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), leerlingen, speciaal onderwijs, ziekenvervoer, recreanten etc.) worden verkend. Dit vraagt samenwerking met de partijen achter deze geldstromen (Rijk, Regio, zorginstellingen en bedrijfsleven).
- Bovenstaande elementen vormen bouwstenen voor een regionale mobiliteitsvisie. Deze visie richt zich op het vergroten van de mobiliteitsmogelijkheden van de inwoners door te werken aan een innovatief publiek mobiliteitssysteem
- De Regio zoekt samenwerking met de andere Friese regio's om tot een gezamenlijke aanpak publiek vervoer te komen. Voor zover mogelijk wordt met publiek vervoer aangesloten bij het programma publiek vervoer van het ministerie van I en W en het platform zoals dat daar wordt ontwikkeld.
- De Regio verkent hoe minima (financieel) ondersteund kunnen worden om vervoersongelijkheid tegen te gaan.
- De Regio verkent de mogelijkheid voor en meerwaarde van een multifunctionele mobiliteitshub.
- Er is specifiek aandacht voor ouderen die behoefte hebben aan ontmoeting, ondersteuning en zorg. En voor jongeren die gebruik maken van het onderwijs en op zoek zijn naar reuring, sport, school, stage en ontmoeting.
- Ook onderzoekt de Regio hoe mobiliteitshubs via het water bereikbaar kunnen worden gemaakt, onder de noemer blue mobility.
- Er wordt bij de uitvoering van alle mobiliteitsmaatregelen rekening gehouden met de eventuele komst van de Lelylijn.

3. Programmalijn 3: Leefomgeving

DNA en kwaliteit leefomgeving centraal

- De Regio zet in op een gezonde en veilige leefomgeving met behoud van de lokale kwaliteit en het waterrijke landschap.
- Op locaties met grote opgaven (bijvoorbeeld vanuit wonen en energie) krijgen de kwaliteit van de leefomgeving, gezondheid en veiligheid een belangrijke plek. Er wordt gewerkt met

---

¹ School die (figuurlijk) midden in de Mienskip staat.

inachtneming van de Omgevingswet. De Regio kiest voor integrale afwegingen waarbij het sociaal en ruimtelijk domein verbonden zijn. Verkend wordt hoe het gemeentelijke Omgevingsplan hierbij als instrument kan worden ingezet.

- In lijn met de centrale aanpak werkt de Regio met de Mienskip, op basis van co-creatie. Samen met omwonenden wordt gezocht naar de specifieke lokale kwaliteit: grote opgaven worden zoveel mogelijk verbonden met lokale behoeften. De Regio gaat op zoek naar de kenmerken van de Mienskip die overal net even anders zijn. Gezamenlijk wordt getracht antwoord te geven op: Wie is eigenaar, wie is verantwoordelijk? Hoe kan worden verduurzaamd? Welke interventies zijn nodig voor het bewerkstelligen van kansengelijkheid?
- Partijen veronderstellen dat ruimtelijke kwaliteit kan worden gebruikt om de gezondheid van de inwoners te faciliteren, bevorderen en beschermen. Gezondheid is hier meer dan alleen niet ziek zijn. Positieve gezondheid gaat over welzijn, meedoen, en over veerkracht om met het leven om te gaan zoals het zich voordoet. Hier zit een verbinding met GALA.
- In Bolsward en Sint Nicolaasga wordt samen met betrokken partijen gewerkt aan (her)inrichting van locaties gericht op het uitnodigen van mensen om elkaar te ontmoeten en te bewegen. Partijen op het gebied van sport en cultuur maken samen afspraken over welke inspanningen een bijdrage leveren aan een gezonde leefomgeving en een inclusieve samenleving.

Water als kans en waterrobuust bouwen

- De Regio zet water in als haar kracht. Er wordt verkend hoe vervoer over water een boost kan krijgen, hoe water als warmtebron (middels aquathermie) kan worden benut en hoe water nog meer kan worden ingezet als drager voor recreatie en voor ruimtelijke kwaliteit. Ten aanzien van aquathermie zorgt EZ voor kennisuitwisseling tussen de Regio en het ministerie van Klimaat en Groene Groei.
- Water en bodem zijn sturend bij de ruimtelijke keuzes. Bij ontwikkelopgaven in de veenweidegebieden worden de mogelijkheden voor waterrobuust bouwen verkend. Vanuit de visie dat water en bodem sturend zijn in fysieke keuzes, is bouwen in lage gebieden niet verstandig. Dit is echter niet te voorkomen in de toekomst. Dit biedt mooie kansen voor de grote bouwsector in de Regio om te komen met innovatieve oplossingen om met wateroverlast te leven zonder schade aan opstallen en infra.
- De Regio doet ervaring op met de uitwerking van de Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving binnen haar veenweidegebieden, gericht op het voorkómen van maaiveldvaling en op het omgaan met extremere weersomstandigheden.

4. *Programmalijn 4: Economie*

Verbinden arbeidsmarkt en onderwijs

- Met verschillende partners (ondernemersfederatie, onderwijs, andere partners) wordt onder de naam 'Zuidwest werkt' toegewerkt naar een goede, regionale samenwerkingsstructuur tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid waarmee opleidingen worden afgestemd op de regionale arbeidsmarktvrage. Daarin wordt waar mogelijk ook samenwerking met bovenlokale partijen als Innovatiepact Fryslân (IPF) gezocht.
- Zuidwest-Friesland investeert in de beroepsbevolking door het onderwijsaanbod mee te laten bewegen met de vraag. Er wordt toegewerkt naar arbeidsmarktrelevant regionaal onderwijs, samen met ondernemers, de mbo-instellingen en het voortgezet onderwijs in de regio. Gericht op de relevante sectoren in deze Regio: techniek (maritiem & RVS), zorg, agrofood en gastvrijheid. Hierin worden het IPF en Ynbusiness (een organisatie die ondernemers ondersteunt bij innovatie) ook betrokken, zodat de lijn ook aansluit bij de Friese behoefte.
- School-, profiel- en studiekeuzes richting relevante sectoren voor deze Regio worden gestimuleerd: techniek (maritiem & RVS), zorg en gastvrijheid; hierin wordt de Toerisme Alliantie Fryslân (TAF) betrokken als medeaanjager.
- Mogelijkheden voor om- en bijscholen van mbo'ers worden verruimd, zodat zij in de relevante sectoren in deze Regio kunnen werken.

Mkb klaar voor de toekomst

- De regionale mkb ondersteuningsstructuur wordt versterkt, gericht op het ondersteunen van de individuele ondernemer bij transities en impact ondernemen. Hierin wordt Ynbusiness met haar kennis nauw betrokken zodat instrumenten ook goed op elkaar aansluiten.
- Zuidwest-Friesland werkt aan het begeleiden, faciliteren en stimuleren van ondernemers bij de transitie naar circulair ondernemen. Dit met name in de regionaal sterke sectoren (maritieme) maakindustrie, gastvrijheid en de agrofoodsector.
- De innovatiekracht van MKB'ers in relatie tot de transities en veranderingen wordt door middel van een Innovatiefonds versterkt.

Verduurzaming en circulariteit

- Er wordt op keten- en gebiedsniveau gewerkt aan de circulaire en duurzaamheidstransitie van het regionale bedrijfsleven (in aanvulling op de aanpak gericht op individuele ondernemers in 'mkb klaar voor de toekomst').
- Er wordt gewerkt aan het ontwikkelen van circulaire bedrijventerreinen. Nieuwe bedrijventerreinen worden circulair ingericht/opgebouwd op basis van een te ontwikkelen toetsingskader. Bestaande bedrijventerreinen worden circulair gerevitaliseerd via een participatieve aanpak met ondernemers (verenigingen) en/of parkmanagement, hiervoor wordt een schaalbare aanpak ontwikkeld en verder uitgerold.
- De Regio ontwikkelt een schaalbare aanpak voor netcongestiemanagement op bedrijventerreinen die met de structurele inzet van een procesregisseur wordt uitgerold over meerdere bedrijventerreinen.
- Er wordt ingezet op het sluiten van de bouwkringloop, door het stimuleren van circulair en biobased bouwen en het bijdragen aan ketenontwikkeling en innovatie.
- De teelt van biobased gewassen wordt gestimuleerd en ondersteund. EZ en VRO zorgen voor kennisuitwisseling tussen de Regio en het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur.
- Als opdrachtgever stimuleert de Regio de regionale vraag naar circulair en biobased bouwen.
- Zuidwest-Friesland wordt een elektrische vaarregio met voldoende laadvoorzieningen. Op basis van een lopende pilot bij één bedrijf, verder opschalen in de Regio. Ook wordt met het mkb de mogelijkheid voor (grootschalige) productie van elektrische boten verkend. Hierin wordt samengewerkt met IPF.

Artikel 3 – Beoogde resultaten

Centraal in de aanpak staat het werken vanuit de Mienskip: met de inwoners komen tot werkwijzen en oplossingen. Hierbij past een lerende aanpak. Daarom is het van belang dat er ruimte is voor bijsturing van onderstaande resultaten.

1. Programmalijn 1: Mienskip

Participatie en samenredzaamheid

- Het streven is om een passende werkwijze en samenwerkingsstructuur te vinden waarbij op basis van gelijkwaardigheid wordt samengewerkt met maatschappelijke partijen en met de inwoners in de meer dan 140 kernen. Gericht op het vergroten van de samenredzaamheid en participatie. Verscheidene pilots en experimenten rondom participatie en samenredzaamheid leiden tot leerervaringen hierin en successen worden verder uitgerold.
- Er is een werkwijze voor het toekomstbestendiger maken van ontmoetingsgebouwen in de Regio. Op een aantal locaties zijn pilots uitgevoerd, waardoor hier ontmoetingsgebouwen toekomstbestendig(er) zijn geworden. De exploitatie wordt versterkt door onder andere:
  - De gebouwen voor verschillende activiteiten in te zetten;
  - toegankelijkheid en inclusiviteit te vergroten;
  - betrokkenheid van de Mienskip en educatie te bevorderen;
  - de energiekosten omlaag te brengen door verduurzaming;
  - duurzame en gerecycleerde materialen te gebruiken;
  - te investeren in energie- en waterbesparende maatregelen.
- De leerervaringen worden opgenomen in een visie 'toekomstbestendige ontmoetingsplekken' met een aanpak gericht op zowel de sociale structuur (vrijwilligers) als op een haalbare exploitatie (o.a. energiekosten omlaag en slimme combinaties activiteiten). Deze visie vormt een goede basis om op verschillende plekken tot maatwerk te komen en geeft tevens invulling aan nieuwe vormen van participatie in het proces.
- Een leidraad voor verenigingen om toekomstbestendig(er) te worden, o.a. gericht op het aantrekken en vasthouden van vrijwilligers, accommodatie en financiële zaken.
- Het streven is om Brûsplak Joure te realiseren: een sociaal en cultureel centrum in Joure, waar verbinden, ontmoeten en talentontwikkeling centraal staan en waar iedereen mee kan doen.

2. Programmalijn 2: Voorzieningen

Zorg bereikbaar

- Het streven is om een bijdrage te leveren aan het verkleinen van de (relatieve) zorgvraag door preventie.
- Een structurele samenwerking tussen relevante zorg-, welzijns-, en huisvestingspartijen, gericht op preventie, (langer thuis) wonen en gezondheid. Deze samenwerking is waar relevant domein-overstijgend en gericht op duurzame inbedding voor de lange termijn.
- Verscheidene pilots op het gebied van zorgconcepten, onder meer gericht op het dichtbij houden van laagcomplexiteit zorg. Nagegaan wordt of op het gebied van gezondheid en welzijn meer verbindingen kunnen worden gelegd. Denk hierbij aan:
  - Het verbinden van buurtsportcoaches aan huisartsenpraktijken om te ondersteunen bij een gezonde leefstijl;
  - een wijk-GGZ-er verbinden aan het op te zetten herstel- en regiecentrum;
  - de respijtzorg beter organiseren;
  - de samenwerking tussen huisarts, thuiszorg, gebiedsteam en welzijn op een haalbare wijze vorm geven.
- Een pilot met betrekking tot digitalisering van de zorg.

- De Regio streeft ernaar om ouderen, maar ook andere doelgroepen, digitaal vaardig te maken, zodat zij in staat zijn mee te doen in de digitale wereld zoals: online afspraken maken met het ziekenhuis, theaterbezoek boeken, info voor het openbaar vervoer opzoeken, betrouwbare medische informatie kunnen vinden, op de hoogte zijn van beschikbare apps en domotica en die kunnen gebruiken, etc.

Toekomstbestendig voortgezet onderwijs

- Een structurele samenwerking tussen voortgezet onderwijsorganisaties Regionale Scholengemeenschap Magister Alvinus en Christelijk Voortgezet Onderwijs Zuidwest-Fryslân gericht op het faciliteren van een breed onderwijsaanbod in de gehele Regio om zo jongeren in de Regio kansen te geven.
- Verkenning van de realisatie van een brede 'campus' op meerdere locaties: Sneek, Balk, Koudum. Onderdeel hiervan is een pilot met virtuele klaslokalen.
- Door het onderwijs te combineren met een laagdrempelig en breed aanbod van sport, cultuur en welzijn wordt een rijke schooldag geboden, wordt kansengelijkheid bevorderd en wordt de jeugd nog steeds gebonden aan de Regio. Een voorziening die niet alleen bedoeld is voor leerlingen, maar die ook een belangrijke functie voor andere inwoners vervult.
- Een verkenning gericht op het geven van kansen aan jongeren (12 tot 18 jaar), die samen met jongeren wordt vormgegeven.
- Het streven is om te komen tot een structurele samenwerking tussen voortgezet onderwijs en lokale bedrijven. De leerlingen van het voortgezet onderwijs wordt als onderdeel van hun curriculum (doorlopend over meerdere leerjaren) een stageplek bij lokale bedrijven geboden.
- Realisatie van een Mienskipsskoalle waarbij ouders en anderen die deel uitmaken van 'het systeem' rondom het kind intensief worden betrokken.

Mobiliteitsmogelijkheden inwoners vergroten

- Een visie op mobiliteit in Zuidwest-Fryslân: het creëren van een innovatief publiek mobiliteitssysteem.
- Een structurele samenwerking tussen publieke en private organisaties 'achter de geldstromen' om te komen tot duurzame slimme combinaties binnen het mobiliteitssysteem.
- Het streven is verschillende pilots uit te voeren die bijdragen aan het creëren van een publiek mobiliteitssysteem: multifunctionele hubs, tegengaan vervoersongelijkheid, blue mobility en kansrijke mienskipinitiatieven.

3. Programmalijn 3: Leefomgeving

DNA en kwaliteit leefomgeving centraal

- De gezonde en veilige leefomgeving die inwoners beschermt, gezond gedrag bevordert en faciliteert, heeft een meer centrale plek in beleidsvorming en -uitvoering. Ervaring met het inzetten van het Omgevingsplan voor deze integrale afweging.
- Waar mogelijk zijn de aanwezige ruimtelijke opgaven (wonen, energie, water, etc) verbonden aan kwaliteit van leefomgeving, gezondheid en veiligheid. Hiermee wordt volop ingezet op een gezonde leefomgeving. Er worden leerervaringen opgedaan en successen worden verder uitgerold.
- Het streven is om bij lokale ruimtelijke opgaven een werkwijze te hanteren waarbij met betrokken partijen en inwoners de lokale kwaliteiten worden bewaakt en kansen worden verzilverd (relatie met programmalijn Mienskip).
- In Bolsward is sporthart Het Groene Hart heringericht, gericht op het uitnodigen van mensen om elkaar te ontmoeten en te bewegen. Partijen op het gebied van sport en cultuur maken samen afspraken over welke inspanningen een bijdrage leveren aan een gezonde leefomgeving en een inclusieve samenleving.
- In Sint Nicolaasga is samen met betrokken partijen een sport- en ontmoetingspark ingericht.

Water als kans en waterrobuust bouwen

- Er is ervaring opgedaan met de uitwerking van de Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving. Er wordt beleid ontwikkeld, gebaseerd op de kwetsbaarheden vanuit klimaattoegpunt van de Regio.
- Het streven is om de kansen die het water biedt beter te benutten, in ieder geval op het gebied van vervoer over water, aquathermie en recreatie.
- Het streven is om bij fysieke ontwikkelopgaven de mogelijkheden voor waterrobuust bouwen te verkennen, specifiek in veenweidegebieden. Het streven is om te komen tot innovatieve oplossingen om met wateroverlast te leven zonder schade aan opstallen en infra.
- Verkenningen gericht op: water als drager inzetten voor ontwikkeling en voor ruimtelijke kwaliteit.

4. Programmalijn 4: Economie

Verbinden arbeidsmarkt en onderwijs

- Er staat een stevige structurele regionale samenwerking Zuidwest-werkt tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid waarmee opleidingen worden afgestemd op de regionale arbeidsmarktvrage: Daarin wordt goed aangesloten op bestaande structuren.
- Er ligt, in samenwerking met de Friese onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en partijen als IPF een passend aanbod op het gebied van leven lang ontwikkelen (LLO): gerichte programma's voor de sectoren techniek, zorg en gastvrijheid. Hiermee worden de mogelijkheden voor om- en bijscholing van mbo'ers vergroot.
- Er is een aanpak ontwikkeld voor het verbinden van de doelgroep hoger opgeleiden² met actuele vraagstukken van lokale ondernemers en het bieden van toekomstperspectief op uitdagende baankansen in de Regio.
- Er liggen diverse maatwerkarrangementen tussen onderwijs en bedrijven die:
  - Gericht zijn op duurzame inzetbaarheid van werknemers;
  - een versterking van het (mbo-)vakmanschap tot stand brengen.
- Er is een Regionaal digitaal platform opgezet waar werkgevers en werkzoekenden elkaar kunnen vinden (ZWF Wurk).
- Er is een campagne uitgevoerd met vakmensen in Zuidwest-Friesland om school-, profiel- en studiekeuzes richting de sectoren techniek (maritiem & RVS), zorg en gastvrijheid te stimuleren.
- Er zijn mogelijkheden gecreëerd voor coaching, specifiek voor de doelgroepen jongeren, nieuwe Nederlanders en uitkeringsgerechtigden.
- Er liggen gerichte onderwijsprogramma's op de relevante sectoren in deze Regio: techniek (maritiem & RVS), zorg, agrofood en gastvrijheid. Deze worden ontwikkeld in samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven, met IPF en andere partijen.
- Het bedrijfsleven is in brede zin betrokken bij het curriculum van het voortgezet onderwijs en mbo zodat leerlingen en studenten een goed inzicht hebben in het werkgeversaanbod in Zuidwest-Friesland.
- Er liggen maatwerkarrangementen met onderwijs, bedrijfsleven, maatschappelijke partners en de overheid met betrekking tot duurzame inzetbaarheid.

MKB klaar voor de toekomst

- Er is een sterke regionale mkb ondersteuningsstructuur opgezet, gericht op transitie/impact ondernemen en het ontwikkelen van instrumenten die bijdragen aan kennisontwikkeling en het uitwisselen van leerervaringen.
- Er zijn mkb-coaches die bedrijven helpen met verduurzaming, (energie)transitie, groei en innovatie, in aansluiting op bestaande instrumenten.

---

² Bovenbouw middelbaar onderwijs - Havo/VWO/Technasium - HBO, WO

- Er worden kennisbijeenkomsten georganiseerd die zich richten op behoeften, vragen en kennis die daarin vanuit het mkb leven. Met o.a. betere begeleiding naar bestaande initiatieven op het gebied van digitalisering en verduurzamen van de bedrijfsvoering.
- De kennis en ervaring bij mkb-bedrijven op het gebied van circulair ondernemen is vergroot, door onder meer een Toolbox impact ondernemen en het ondersteunen van pilots.
- Er is een Innovatiefonds in de vorm van een voucherregeling.
- Een aantal instrumenten zijn doorontwikkeld en vertaald naar de regio Zuidwest-Friesland, in samenwerking met IPF waardoor lokaal mkb beter wordt aangehaakt. O.a. Wurk in Fryslân, Founded in ZWF.

Verduurzaming en circulariteit

- De regio heeft een structurele aanpak gericht op circulariteit en toekomstbestendigheid van bedrijventerreinen. Voor bestaande terreinen is een schaalbare aanpak ontwikkeld en verder uitgerold met ondernemers(verenigingen) en/of parkmanagement. Voor nieuwe terreinen is een toetsingskader ontwikkeld.
- Er is een schaalbare aanpak voor netcongestiemanagement op bedrijventerreinen die met de structurele inzet van een procesregisseur is uitgerold over meerdere bedrijventerreinen.
- Er zijn minimaal drie pilotprojecten geïnitieerd waar de regio met meerdere ketenpartijen met circulair en biobased bouwen aan de slag gaat. Er wordt ingezet op het sluiten van de bouwkringloop, door het stimuleren van circulair en biobased bouwen en het bijdragen aan ketenontwikkeling en innovatie. De teelt van biobased gewassen wordt gestimuleerd en ondersteund.
- Een pilotproject op het gebied van elektrisch varen en inzet op uitrol van successen in de regio is uitgevoerd. In een gezamenlijk project tussen ondernemers en overheden wordt gewerkt aan de innovatie, infrastructuur en nieuwe vormen van samenwerking.

2. Inzet middelen Regio Envelop voor uitvoering Regio Deal Zuidwest-Friesland

Artikel 4 – Uitgangspunten

1. Partijen beogen een gecoördineerde beleidsmatige inzet van hun gezamenlijke financiële middelen op basis van de afspraken in deze Regio Deal. De Regio geeft met die middelen uitvoering aan de Regio Deal Zuidwest-Friesland zoals het initiëren en/of realiseren van programma's en projecten en andere uitvoeringsactiviteiten in het kader van de doelen en interventies van de Regio Deal Zuidwest-Friesland zoals bedoeld in artikelen 1 tot en met 3. Op deze wijze zetten Partijen zich in om de regionale opgave van de Regio Zuidwest-Friesland te realiseren.
2. VRO reserveert maximaal € 17,5 mln. inclusief eventueel verschuldigde BTW vanuit de Regio Envelop als Rijksbijdrage voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid, volgens de in de onderstaande tabel opgenomen onderverdeling. Hierin zijn ook de uitvoeringskosten oftewel VAT-kosten (Vorbereiding, Administratie en Toezicht) opgenomen, waarbij uitgegaan wordt van maximaal 3% van de Rijksbijdrage.
De Regio reserveert minimaal een bedrag van in totaal € 17,5 miljoen aan regionale financiering voor uitvoeringsactiviteiten als bedoeld in het eerste lid. De verdeling over de programmalijnen is als volgt:

Uitvoeringsactiviteiten	Maximale rijksbijdrage¹⁾	Regionale financiering	Totaal bedrag
1. Programmalijn: Mienskip	€ 4,17 mln.	€ 4,17 mln.	€ 8,34 mln.
2. Programmalijn: Voorzieningen	€ 4,46 mln.	€ 4,46 mln.	€ 8,92 mln.
3. Programmalijn: Leefomgeving	€ 4,75 mln.	€ 4,75 mln.	€ 9,51 mln.
4. Programmalijn: Economie	€ 3,59 mln.	€ 3,59 mln.	€ 7,18 mln.
Uitvoeringskosten (VAT)	€ 0,53 mln.	€ 0,53 mln.	€ 1,05 mln.
Bijdragen totaal maximaal	€17,50 mln.	€ 17,50 mln.	€ 35,00 mln.

1) Dit bedrag is inclusief eventueel verschuldigde BTW.

3. De verdeling opgenomen in de tabel in het tweede lid geldt als uitgangspunt. Partijen zijn zich ervan bewust dat gedurende de looptijd van de Regio Deal omstandigheden en/of prioriteiten kunnen wijzigen. Partijen kunnen, na bespreking in het Rijk-Regio-overleg en/of gedurende de looptijd van de Regio Deal, een gewijzigde verdeling over de programmalijnen afspreken. Op deze wijziging van Regio Deal Zuidwest-Friesland is artikel 11 van toepassing.

Artikel 5 - Regiokassier

Partijen spreken af dat in het kader van de uitvoeringsactiviteiten van de Regio Deal Zuidwest-Friesland gemeente De Fryske Marren de rol zal vervullen van regiokassier. De regiokassier draagt zorg voor het nakomen van de voorwaarden en verplichtingen, zoals verwoord in de Specifieke uitkering ten behoeve van de uitvoeringsactiviteiten Regio Deals.

3. Governance uitvoering Regio Deal Zuidwest-Friesland

Artikel 6 - Rijk-Regio-overleg

1. Periodiek treden Partijen in overleg over de onderlinge samenwerking in het kader van de Regio Deal Zuidwest-Friesland en met andere publieke en/of private samenwerkingspartners. Dit Rijk-Regio-overleg ziet toe op de uitvoering van Regio Deal zoals beschreven in dit convenant.
2. Het Rijk-Regio-overleg vergadert tenminste eenmaal per jaar, over de voortgang van, en eventuele knelpunten of risico's in, de uitvoering van de Regio Deal en andere actualiteiten in de Regio.
3. Het in het eerste lid bedoelde Rijk-Regio-overleg bestaat uit de volgende vertegenwoordigers:
  - a. vanuit de ministeries van het Rijk:
    - i. Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening;
    - ii. Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
    - iii. Economische Zaken;
    - iv. Volksgezondheid, Welzijn en Sport;
    - v. Infrastructuur en Waterstaat;
  - b. vanuit de Regio:
    - i. Gemeente De Fryske Marren;
    - ii. Gemeente Súdwest-Fryslân;
    - iii. Provincie Fryslân;
    - iv. Wetterskip Fryslân.
4. Het Rijk-Regio-overleg voorziet in zijn eigen werkwijze, waarbij het uitgangspunt is dat de Regio bij het organiseren, uitnodigen en verslagleggen de lead heeft.
5. Het Rijk-Regio-overleg spreekt een escalatieregeling af.
6. Betrokken partijen zien zelf toe op een adequate verantwoording aan achterbannen en/of volksvertegenwoordigers.

4. Evaluatie, voortgang en communicatie Regio Deal Zuidwest Friesland

Artikel 7 – Evaluatie en voortgang

1. De Regio brengt de beginsituatie van de regionale opgave in kaart. Daarnaast bepaalt de Regio een evaluatie-aanpak waarmee bijgehouden kan worden of de afgesproken aanpak (artikel 2) bijdraagt aan de doelen (artikel 1) van de Regio Deals. De beginsituatie en evaluatie-aanpak zijn beschreven in 2024.
2. De Regio stelt éénmaal per jaar een voortgangsrapportage op, met daarin:
  - a. De voortgang van de initiatieven en projecten;
  - b. in hoeverre partijen op schema liggen om de beoogde (voorbeeld)resultaten (artikel 3) te behalen.
3. De jaarlijkse voortgangsrapportage wordt in concept voor 15 juni van ieder jaar voorgelegd aan Partijen, gelet op indiening voor 15 juli bij de minister van VRO in het kader van de specifieke uitkering.
4. De Regio kan met de jaarlijkse voortgangsrapportage de betrokken Raden en Staten informeren. VRO gebruikt de jaarlijkse voortgangsrapportage als input voor de periodieke voortgangsrapportage van alle Regio Deals voor de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.
5. VRO draagt zorg voor onderzoek, betreffende het geheel van de Regio Deals (o.m. de resultaten en effecten van de Deals voor brede welvaart). De Regio verleent haar medewerking hieraan.
6. BZK verzamelt binnen het geheel van de Regio Deals lessen en kennis over de (door)ontwikkeling van Regionale samenwerking binnen het stelsel van openbaar bestuur, waarmee mede uitvoering wordt gegeven aan de Actieagenda Sterk Bestuur.³

Artikel 8 – Communicatie

1. Partijen zien toe op een gezamenlijke communicatiestrategie en -plan, waarbij de Regio in de lead is.
2. De Regio zal bij projecten die deel uitmaken van de uitvoering van de Regio Deal Zuidwest-Friesland vragen om in de communicatie over die projecten kenbaar te maken dat het project mede mogelijk is gemaakt in samenwerking tussen Rijk en regio.

5. Slotbepalingen

Artikel 9 - Uitvoering in overeenstemming met Unierecht

De afspraken van deze Regio Deal en/of de daaruit voortvloeiende maatregelen worden in overeenstemming met het recht van de Europese Unie uitgevoerd en uitgewerkt in het bijzonder voor zover de afspraken vallen onder de werking van de Europese regels met betrekking tot aanbesteding, mededinging, staatssteun en technische normen en voorschriften.

Artikel 10 - Gegevensuitwisseling

1. De in het kader van (de uitvoering van) deze Regio Deal uitgewisselde dan wel uit te wisselen informatie is in beginsel openbaar. Indien een Partij verzoekt om geheimhouding zullen de overige Partijen deze informatie in beginsel geheimhouden en deze geheel noch gedeeltelijk aan enige derde bekendmaken, behoudens voor zover een verplichting tot openbaarmaking voortvloeit uit de wet, een rechterlijke uitspraak of deze Regio Deal.
2. Partijen dragen er zorg voor dat concurrentiegevoelige en/of privacygevoelige informatie uitsluitend wordt gedeeld voor zover dit in overeenstemming is met de relevante internationale, Europese en nationale wettelijke kaders. Zij kunnen hiertoe nadere afspraken vastleggen.

Artikel 11 - Wijzigingen

1. Elke Partij kan schriftelijk verzoeken deze Regio Deal te wijzigen. De wijziging behoeft de instemming van alle Partijen.

---

³ Met de Actieagenda Sterk Bestuur (2022, zie overheid.nl) richt het ministerie van BZK zich op het versterken van de samenwerking binnen het Rijk en de samenwerking tussen Rijk, mede-overheden en niet-overheidspartners.

2. Partijen treden in overleg binnen 6 weken nadat een Partij het verzoek kenbaar heeft gemaakt bij VRO. VRO informeert de overige Partijen over de voorgestelde wijziging en vraagt hen om instemming.
3. Nadat alle Partijen aan VRO kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot wijziging wordt de wijziging en de verklaringen tot instemming als bijlage aan dit convenant gehecht.

Artikel 12 - Opzegging

1. Elke Partij kan de Regio Deal Zuidwest-Friesland met inachtneming van een opzegtermijn van 3 maanden schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat deze Regio Deal billijkheidshalve op korte termijn behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
2. Wanneer een Partij deze Regio Deal opzegt, blijft de Regio Deal voor de overige Partijen in stand voor zover de inhoud en de strekking ervan zich daartegen niet verzetten.
3. Ingeval van beëindiging van de Regio Deal Zuidwest-Friesland krachtens opzegging is geen van de Partijen jegens een andere Partij schadeplichtig.

Artikel 13 - Toetreding nieuwe partijen

1. In overeenstemming met alle Partijen kunnen anderen tijdens de looptijd van de Regio Deal Zuidwest-Friesland als nieuwe partijen toetreden tot deze Regio Deal. Een toetredende partij dient de verplichtingen die voor haar uit de Regio Deal voortvloeien te aanvaarden.
2. Het schriftelijke verzoek tot toetreding met daarbij de concrete bijdrage aan de Regio Deal Zuidwest-Friesland wordt gericht aan VRO. VRO informeert Partijen en vraagt hen om instemming.
3. Zodra alle Partijen aan VRO schriftelijk kenbaar hebben gemaakt in te stemmen met het verzoek tot toetreding, ontvangt de toetredende partij de status van Partij van de Regio Deal Zuidwest-Friesland en gelden voor die partij de voor haar uit de deal voortvloeiende rechten en verplichtingen.
4. Het verzoek tot toetreding en de verklaringen tot instemming worden als bijlagen aan de Regio Deal Zuidwest-Friesland gehecht.

Artikel 14 - Ongeldigheid

Indien een bepaling van de Regio Deal in enige mate als nietig, vernietigbaar, ongeldig, onwettig of anderszins als niet-bindend moet worden beschouwd, bijvoorbeeld wegens strijdigheid met het Besluit Specifieke uitkering ten behoeve van de uitvoeringsactiviteiten Regio Deals (zoals deze luidt op het moment dat de strijdigheid zich voordoet of alsdan in bestuursrechtelijke zin is vastgesteld), wordt die bepaling, voor zover nodig, uit de Regio Deal verwijderd en vervangen door een bepaling die wel bindend en rechtsgeldig is en die de inhoud van de niet-geldige bepaling zoveel mogelijk benadert. De overige bepalingen van de Regio Deal blijven in een dergelijke situatie ongewijzigd en onverminderd geldig.

Artikel 15 - Publiekrechtelijke medewerking en toepasselijk recht

1. De in het kader van Regio Deal door Partijen te verlenen (publiekrechtelijke) medewerking laat de publiekrechtelijke positie en bevoegdheden van Partijen onverlet.
2. Op deze Regio Deal is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.

Artikel 16 – Nakoming

De Regio Deal is niet in rechte afdwingbaar. Partijen kunnen elkaar aanspreken op tekortkomingen in de nakoming van de Regio Deal in het Rijk-Regio overleg.

Artikel 17 - Ondertekening in verschillende exemplaren

De Regio Deal Zuidwest-Friesland kan worden ondertekend door Partijen in verschillende exemplaren, die samengevoegd hetzelfde rechtsgevolg hebben alsof deze Regio Deal is ondertekend door alle Partijen in één exemplaar.

Artikel 18 - Citeertitel

Deze Regio Deal kan worden aangehaald als Regio Deal Zuidwest-Friesland.

Artikel 19 – Inwerkingtreding en looptijd

1. Deze Regio Deal treedt in werking met ingang van de dag na ondertekening door alle Partijen en eindigt op 31 december 2029.
2. Partijen kunnen, na bespreking in het Rijk-Regio-overleg, de looptijd van de Regio Deal wijzigen, conform de procedure in artikel 11. De regiokassier zal rekening houden met de samenhang tussen de wijziging van de looptijd van de Regio Deal en de verleende *specifieke uitkering ten behoeve van de uitvoeringsactiviteiten Regio Deals*.

Artikel 20 - Publicatie

1. Deze Regio Deal zal net als andere Regio Deals openbaar worden gemaakt door publicatie in de Staatscourant, waardoor anderen kennis kunnen nemen van de Regio Deals.
2. VRO rapporteert over de Regio Portefeuille, alsmede de hieruit voortvloeiende Regio Deals naar de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.